

Бранко Милорадовић
ГОСПОЂА ВИЛОВСКИ

Уредник
Зоран Колунџија

Каони

Бранко Милорадовић

ГОСПОЂА ВИЛОВСКИ

ПРОМЕТЕЈ
Нови Сад

ПРВИ ДЕО

Лоше сам. Осећам се као човек са старе фотографије у групи нациста који еуфорично салутирају Фиреру, а он једини стоји без подигнуте руке. Лоше сам. Зато што свесно гасим свој живот. Повремено се тешим мишљу да је нешто у мојим рукама и да ја одлучујем. То личи на некакав облик будизма који је преплавио несрећне људе око мене. Углавном лажу себе понављајући мантру како је све лепо и како ће на тај начин привући бољи живот. Зашто никада нисам научио или зашто ме проклетници који су ме родили нису научили да салутирам када сви остали то чине? Каквој ужасној групи људи припадам? Неприлагођеној? Заосталој током процеса еволуције? Поседујем мутиране гене у којима није записана реч *ѝокогносиѝ*. Ко сам то ја? А ко су то они? Не желим да будем овде. Желим да одем далеко. Не знам чак ни где, али само да је далеко. Још сам жив. Мада се често сетим Шопенхауера и теорије да је боље не родити се. Осећам се беспомоћним. Мислим да почињем да мрзим. Мислим да ми душа црни. Често правим компромисе. Ужасна врста дела. Неопростива. Смејем се кад ми се плаче. Никад ми се не смеје. Слушам приче које ме не интересују. Калкулишем. Калкулишем. Калкулишем. Читавог живота презирао сам ту врсту људи. Чини ми се да постајем све оно што сам презирао. Хладно ми је. Нема оправданог разлога за ту

хладноћу непознатог порекла која ме леди изнутра. Ја сам писац. Нема ничег узвишеног у томе. Пишем. Пишем више него икада. Мислим да је и то погрешно. Скоро ми је објављен нови роман. Сумњам у његову литерарну вредност. Некад сам волео своје књиге. Сад чекам да ми књиге врате урушено достојанство. Кратко ће трајати то привидно уздизање. Слушам јауке других писаца. Беспомоћни смо. Као да се давимо у мутној води, а на обали, они који треба да нас избаве, немају екстремитете. Тако из муља гледамо сакати спас на обали. Треба ми утеха. Само сам човек. Религија ме одавно не испуњава. То објашњавам религијским презентерима који ми често делују као предводници мрачних сила. Сетих се Сингерових речи да верује у божју мудрост али не и у божју милост. Не разумем Бога. То му стално понављам. У људе одавно не верујем. Не верујем ни у себе. Читање ми помаже. Читам само оне писце којима је увек свеједно. Они су одавно схватили баш оно што сам ја тек сада себи признао. Свеједно је добра поставка реалности када схватиш да си немоћан. Не знам одакле црпим снагу да идем даље. Не знам одакле црпим снагу да лажем тако дрско. Лажем људе који ме воле, а за већину од њих и не желим да ме воле. Не волим ни ја њих. Мада се чудно понашам. Често мислим о томе. Је ли то неко лудило? Људима које не волим стално чиним и излазим им у сусрет. Је ли то неки мазохизам? Јесам ли и то открио док сам ходао улицом среће? Улица среће. Често замишљам ту улицу. Једном сам је видео. Била је касна ноћ. Зима. Никога није било осим мене. Била је бела и чиста. Нико није сметао нити нарушавао

тај савршен мир. У том тренутку зимског лудила видео сам таблу с натписом Улица среће на свим језицима света. Одмори живот човека понекад. Када сам био дете, нисам овако замишљао свет. Тада је било све лепше и другачије. Када сам био млад, горео сам од жеље и вере да могу да поправим свет. Сада схватам да не могу ништа. Да никад ништа нисам ни могао. Спао сам на компромисе и понижавања. Прихватио сам то. Могу да добијем рак. То би било још горе. Око мене стално неко добија рак. Свестан сам да ће ме притајена бука и бес убити. Инфарктом, можданим ударом или раком. Таква размишљања су глупа, јер све наведено углавном убија деведесет посто популације. Генетски одлично стојим, али ћу све то уништити стресом. Мислим да је требало неком приликом да се захвалим родитељима због издржљиве генетике. То ме брани од отровног окружења. Сетим се почетка Кафкиног *Процеса*. Мора да га је неко оклеветао, јер он није учинио никакво зло. Та мисао је вечна. Те Кафкине речи одзвањају ми у глави док ходам Улицом среће. У сусрет ми иду утваре које жалим колико и себе. Сви смо на ивици понора. Лица нас одају. Ми не живимо. Ми покушавамо да опстанемо. Последњим атомима снаге једни другима се осмехујемо и, чим се мимоиђемо, с лица спадају маске. Онда се врати онај израз уплашених, понижених и јадних људи. Где си, срећна звездо, која си ми додељена када сам се родио? Зашто си се тако добро сакрила? На тамном небу ја те не видим, али осећам твој погубан утицај. Језива си. Моја си, али те презирем. То ти из дана у дан понављам. Жалим људе око себе. Сурова су

забава на овом делу планете постали некоме или нече-му. Презирем реч *йаишња*. Презирем сваког ко каже да је она добра и да ће некоме нешто добро донети. Презирем беду која ме окружује. Пробудила је све најгоре у људима. И баш ме брига да ли је то тест људског рода или било шта друго. Нико није крив ако греши под утицајем беде. Свакога у мислима аболирам. Језива је то пошаст. Беда и немаштина. Нико није крив. Нико се не може осудити. Било би то веома погрешно. Ја све разумем. Свачију слабост, свачију завист, пакост, мржњу. Разумем чак и заборављање. Оно је тако присутно на овом парчету света. Ништа толико успешно на овој Земљи не опстаје као заборављање. Драги ми људи оболевају од лудила које још није дијагностиковано. Сви праве уступке и проклете компромисе. Нема слободе, мада смо уверени да пливамо у њој. Проблем с нашом слободом није системске природе. Проблем је у нама. Никада слободу нисмо желели. Она нас је плашила. Када би нам пришла, ми бисмо је загледали као нешто опасно и странно. Увек смо пристајали на туђи јарам, туђе жеље, туђе снове. Сматрали смо да је то безболније од слободе. Зато је слобода отишла или се изгубила, а себе смо добровољно сместили у окове. Ја сам живео у оковима. Увек сам испуњавао туђе животе радошћу и на том путу, ко зна где, изгубио себе. Сада је касно. Не могу ништа да поправим. Остаје само лицемерство којим сам прожет. Живети као писац и заступати разум. Показивати невероватну снагу на папиру формата А4. Лицемерно. Не радујем се више јутру. Када се пробудим, жалим што сан не траје дуже. Устанем и пустим

музику коју волим. Тако чекам да се нешто деси. По ко зна који пут чекам чудо. После узалудног чекања, почињем да пишем. Можда би такав живот имао смисла у време Хесеа или Кафке. Данас, не. Можда би ове мисли имале у давној прошлости вредност. Данас, не. Чак и да се спалим на градском тргу и да моје записе открију скривене у сандуку, они не би вредели ништа. Данас никога не интересује суштина, слобода, промишљање. Данас гомиле зомбираних људи ходају око мене гледајући у екран. Ново доба. Како је то бити нико и ништа. Живот од Бога дат не би требало да изгледа тако. Нека сврха мора да постоји. Никада нећу поверовати да је исправна будућност то зверање у мобилни телефон и друштвену мрежу коју је као бајаги измислио зубати студент са Харварда. Постоје људи као ја. Лицемери. Није им лако као што ни мени није. Је ли лицемерна и оваква врста признања себи? Хвалим све људе око себе и одајем признање свима осим себи и сличним утварама. Можда постоји неког задовољства у поразу? У то ни сам сигуран, мада се јавља као врста осећаја. Живети као писац у свету без пламена. Језива врста битисања. Где су отишли сви? Где су нестале те речи, идеје, дела? О томе могу само да мислим док слушам и служим разне медиокритете. Све више волим самоћу. Сетим се Камија који самоћу упоређује с рајем. Мада је моја самоћа ближа паклу. Планирам да пишем до смрти. Планирам да напустим прозу за одрасле и пишем за децу. Деца су једино нормално што постоји на овом свету и такви остају док их ми не покваримо. А кваримо их стручно и темељно, као да нам је то обавезна мисија на

овом свету. Да од добре деце створимо лоше људе. Окружен сам малим бројем људи. То су добри људи. Неки други добри људи који су ме окруживали више не постоје. Неки су умрли. Неки су полудели. Неки су постали зли. Никада ништа нисам замерао онима који су постали зли. Нису издржали. Сломили су се. Они нису криви. Кад постанем зао, не желим амнестију. Не желим никакву врсту оправдања. Свесно живети погрешним животом, на погрешном месту, несхваћен, а не урадити ништа, није за жаљење. То не заслужује милост. То заслужује презир. Гледаш како руше. Само тако гледаш. Када би ме неко питао како је живети с таквом врстом ужаса, одговорио бих да је лако. Баш лако. Навикне се човек. Осећам се као неко ко стоји крај мале куће која се распада у буктињи, а ја не могу ни једну једину ствар да спасем из ње. Чак ни најдражу успомену. Тако доживљавам себе и свет који ме окружује.

Стао сам. Прочитао сам оно што сам написао. Тај текст није могао постати део новог романа – било је превише агресије. Нисам имао право да допустим да бука и бес око мене обликују мој занат. Зато сам обрисао све.

Неко ми је снажно куцао на врата. Пробудило ме неодустајање. То ме увек плашило. Телефон сам могао да искључим. Звоно на вратима давно сам онеспособио. Али нечије куцање нисам могао да неутралишем. Мислио сам да је неко од комшија коме нешто гори или кога је задесила поплава. За такве ствари не бих устајао. Чекао бих да ватрена стихија дође до мене. Тек онда бих размишљао шта да чиним. Али ово је ипак била друга врста куцања. Није то био онај ритам када вас прогањају поштари с разним казнама или судским позивима. Ово је трајало. Ипак, није било нападно. Једноставно је трајало. Устао сам. Прво мало поседео на кревету. Увек када устанем, чини ми се да сам прљав. Некако сам лепљив. Мада знам да је такво размишљање производ неког лудила јер сам се купао и по два пута дневно. Сетим се дневника нацистичког зликовца Химлера. У свом дневнику је само писао како се купа. На крају је тако окупан убио шест милиона Јевреја. Али увек сам имао тај осећај ничим изазване прљавштине. Обукао сам панталоне које су стајале поред кревета. Отишао до купатила да се погледам у огледалу. Куцање је престало. Тај неко ме је чуо. Гледао сам свој језиви одраз и гладио косу не бих ли је брзо довео у ред. Црне подочњаке нисам могао да сакријем. Кренуо сам према вратима. Знао сам да следи

онај идиотски наступ с гласом који ће звучати језиво, а ја ћу глумити да сам већ одавно будан. Делимично пијани људи то знају да раде. Изгледа ужасно. Отворио сам. Био сам изненађен. Странац је стајао испред врата. Био је у оделу с краватом. Имао је мантил преко руке. Држао је кишобран у руци. Не онај кинески, распали, већ кишобран квалитетне израде. Тај странац као да је дошао из неког далеког времена господства, када нисмо по улицама пљували, псовали, гађали псе циглом. Пре моје прве изговорене реченице, ипак сам необичну прилику дефинисао као Јеховиног сведока а не нешто посебно.

– Изволите – рекао сам.

Погледао је у папир.

– Господин Богдан Сич?

– Ја сам. Изволите.

– Адвокат Јеремић. – Представио се. – Желео бих с вама да поразговарам ако имате времена – рече и пружи ми своју визиткарту.

Никада не бих пристао на разговор са странцем док ми унапред не каже шта хоће. Од таквих прилика увек бих очекивао неки напад и увек ми се чинило да морам да се браним. Али сам овом човеку отворио врата и пустио га да уђе. Захвалио је. Увео сам га у део стана где је било пристојно и где ништа није личило на мене. Чувао сам ту просторију за посете. Понудио сам му место да седне. Он је поново захвалио и сео. Сео сам и ја насрам њега и чекао да почне.

– Ја сам заступник госпође Виловски – почео је.

И даље ми ништа није било јасно.

– Да вам помогнем – рекао је, јер је по мом изразу лица схватио да сам збуњен. – Када шетате градом, да ли пролазите поред виле у центру града?

– Да, често – потврдио сам.

– Та вила припада госпођи Вери Виловски.

– Чуо сам да власници живе негде у иностранству – поделио сам с њим оно што знам.

– Тако је. Госпођа Виловски живи у иностранству. Али пре неколико дана се вратила.

Климао сам главом. Ништа ми и даље није било јасно.

– Госпођа Виловски много воли ваше књиге.

– Моје књиге – поновио сам.

– Да. Има све ваше романе.

То је било пријатно чути. Добар је осећај када неко ко нема додирну тачку с вама воли оно што објављујете. То вам даје извесну потврду оног што радите. Нису то пријатељи који из куртоазије хвале ваш рад и тако вас закопавају.

– Захвалите госпођи Виловски – рекао сам. – Радо ћу јој потписати све књиге ако жели.

– То ће је веома обрадовати. Оно што госпођа Виловски жели јесте сусрет с вама.

Мало сам размислио.

– Радо ћу се одазвати – одговорио сам.

– Јесте ли слободни сутра?

Направио сам израз лица као да чешљам по невидљивом тефтеру.

– Да, могу – потврдио сам.